

EL TEMPS QUE CORRE PER JOAN F. MIRA

Visita als nambya-2

“Els nambya són unes cent mil persones i el cap suprem viu en una caseta amb sostre d’uralita. Però es nota que és cap perquè no s’alça de la cadira quan arriben els visitants blancs, no inclina el cap, i espera majestuosament que ens acostem a saludar-lo: la reverència la fem nosaltres, com ha de ser.”

A l final de la tercera setmana havíem fet moltes passejades, repetides i llargues, i havíem visitat el que cal visitar del país, les cascades Victòria i l’estàtua de Livingstone, la tomba de Cecil Rhodes, la singular ciutat de Bulawayo i les estranyes ruïnes del Gran Zimbabwe, capital mítica dels shona: els portuguesos en deien el regne de Monomotapa, que era com dir el país d’El Dorado. Rhodèsia del Sud, per tant, ara es diu Zimbabwe, que vol dir “casa de pedra”. Havíem passat tres dies en companyia de moltíssims elefants, de girafes, hipopòtams, zebres, antílops i altres animals del Nostre Senyor i llavors Alexandre Alapont ens va dir d’acompanyar-lo a un casament, que els interessats ens convidaven. De manera que, a les deu del matí, ens vam trobar en un “poblat” remot, on la cabana principal no tenia el sostre de palla sinó de llandes informes de bidons, perquè l’amo havia treballat molts anys en una mina de carbó, posseïa un llit i tres butaques velles i pensava que era més modern cobrir la casa amb residus de la indústria que no amb el material tradicional.

L’amo de la cabana de bidons aparegué vestit de gala, amb corbata llampant i una flor de paper al trauc de la solapa, i vam seure a l’ombra de la petita plataforma elevada on conserven les últimes garbes de mill de la collita. Alexandre Alapont va plantar una tauleta portàtil que faria d’altar, es posà l’alba i la cassulla i se’n va anar a buscar el seguici amb la núvia. Van eixir de la casa de llanda, la núvia vestida de blanc i una dotzena de dones que l’acompanyaven, seguint el ritme de dos tambors, cantant i ballant compassadament i s’acostaren a poc a poc al lloc de la cerimònia, sota les garbes. La meua filla havia collit un ram de floretes per a la núvia i li havia ajudat a posar-se bé un vel transparent i precari. Alexandre Alapont, per a circumstàncies com aquesta, disposa d’una petita reserva de vels, vestits blancs, corbates i flors de paper: són molts anys d’experiència i la gent d’aquestes comarques a penes fa una generació que han deixat de vestir-se amb davantalets mínims penjant de la cintura. L’oficiant, que és natual de l’Alcúdia de Carlet i vingué a viure amb els nambya l’any 1957, va presidir una missa de dues hores llargues a l’ombra de les garbes. Els as-

sistents (una vintena, perquè en aquesta vall i ha més baobabs que cristians) tocaven el tambor, cantaven i ballaven, i escoltaven molt atentament les paraules litúrgiques i el sermó. Els convidats forasters també escoltàvem amb atenció: “Déu” es diu *Mwari*, “gràcies” es diu *taboka*, i això és tot el que enteníem.

A l’hora de les fórmules de compromís, el marit les repetia amb cara circumspecta i de molt escassa convicció. En realitat, ell i la dona portaven casats més de vint anys, però la dona s’havia fet cristiana i volia de totes passades consolidar el seu estat amb una cerimònia religiosa de missa i capellà. Els fills de la parella, com en la cançó de Brassens (aquella que diu que sempre recordarà el dia “*où mon père et ma mère / allèrent se marier / devant monsieur le maire*”), es miraven encuriosits el curs de la litúrgia. Qui sap què devien pensar. El marit, en tot cas, feia cara de dir-se que tot allò eren només novetats i estranyes manies de la dona. Tornaren ballant en processó per fer l’entrada formal a la cabana de llandes com si estrenaren domicili conjugal i allà mateix ens convidaren a dinar. Un plat compartit de pasta de farina de dacsa, sucada en salsa de gallina, i això era tot el convit de bodes. En acabant, vam oferir els regals de casament: un xicot cantava els donatius dels presents, en moneda, i són tan pobres que ningú va donar més de l’equivalent de deu pessetes.

Després, a mitja vesprada, vam anar a visitar el cap de la tribu: el cap suprem, al qual els anglesos i l’actual govern de la república reconeixen la condició de *paramount chief*. Els nambya són unes cent mil persones i el cap suprem viu en una caseta amb sostre d’uralita. Però es nota que és cap perquè no s’alça de la cadira quan arriben els visitants blancs, no inclina el cap i espera majestuosament que ens acostem a saludar-lo: la reverència la fem nosaltres, com ha de ser. El cap de la tribu té dret a una guàrdia personal, que ha quedat reduïda a un sol individu amb una jaqueta indescriptible, sense camisa, que seia en una cadira sense cul ni respall, un esquelet metàl·lic de cadira. El guàrdia d’honor estava borratxo perdut, i el cap de la tribu feia tot l’efecte d’haver begut abundantment. A pesar d’això, es va posar molt content quan Alexandre Alapont li comunicà que segurament abans d’un any haurà acabat de traduir la Bíblia a la llengua nambya.